

İŞ KAZALARINDA
DOĞAN HUKUKİ VE
CEZAI
SORUMLULUKLAR

İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KURALLARINA UYMAYAN İŞVERENLERİN KARŞILAŞABİLECEKLERİ YAPTIRIMLAR

A- İŞ KAZASI MEYDANA GELMEDEN: (İş güvenliği kurallarını ihlal)

İdari Para Cezası Uygulaması

İşin Durdurulması

İşyerinin Kapatılması.....

**29 HAZİRAN 2012 TARİHİNDE YÜRÜRLÜĞE
GİREN 6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE İŞ
GÜVENLİĞİ KANUNUNDA YER ALAN İDARİ
PARA CEZALARI HER YIL YENİDEN
BELİRLENEREK UYGULANIR**

B- İŞ KAZASI MEYDANA GELDİKTEN SONRA:

- a) Hukuki sorumluluklar – Borçlar Kanunu
- b) Cezai sorumluluklar – Türk Ceza “

İş sağlığı ve iş güvenliği mevzuatının en büyük amacı, çalışanların sağlığının ve güvenliğinin korunmasıdır. Bunun gerçekleştirilememesi halinde, yani iş kazası veya meslek hastalığı meydana geldiğinde ne olacaktır. Bu sorunun cevabı, hukuki yönden Borçlar Kanununda, cezai yönden ise Türk Ceza Kanununda yer almaktadır.

İş kazası veya meslek hastalığı vukuunda

AÇILAN DAVALAR

Ceza davası

Tazminat Davaları

Maddi tazminat

Manevi tazminat

Destekten yoksun kalma tazminatı

SGK nın rucu davası

B- (WHO) Dünya Sağlık Örgütü

“Önceden planlanmamış, çoğu, kişisel yaralanmalara, makinelerin ve araç-gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olay”

olarak tanımlamaktadır.

C- Ülkemizde iş kazası tanımı,

İş kazası ,işçinin işveren otoritesi altında bulunduğu sırada gördüğü iş ve işin gereği dolayısıyla aniden ve dıştan gelen bir etkiyle bedensel veya ruhsal zarara uğratan olaydır.

Sosyal Güvenlik Kanunununda yer almaktadır

Bu tanımda;

“İş kazası, aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır” denilmektedir

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
 - İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,
 - Sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden, asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
 - Emzikli sigortalı kadının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- * Sigortalının, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında.

a) Hukuki sorumluluklar:

- İşverenin gözetme borcuna aykırı davranışı nedeniyle kazaya uğrayan İşçinin iş kazası nedeniyle ölümü halinde uğranılan zararları BK.mad.53 ölüm halini
- 1- Cenaze gideri,
- 2- Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından yada yitilmesinden doğan kayıplar
- 3- Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar

1- Destekten yoksun kalma tazminatı

İşçinin ölmesi halinde desteğinden yoksun kalanların bu yüzden uğradıkları zararlarda BK hükümleri uyarınca tazmin edilecektir. Bu hükümle ölenin desteğinden yoksun kalanlara akdi sorumluluk çerçevesinde tazminat hakkı tanınmıştır. Yargıtay'a göre bakım ihtiyacı başlı başına destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanma için yeterlidir. Bu kavramın içine anne baba eş çocuklar kadar nişanlılar ,beslemeler ve evlilik dışı birlikte yaşayanlarda girmektedir.

2- İş Göremezlik tazminatı:

Borçlar Kanunu'nun 54.ncü maddesinde;

“İşçinin vücut bütünlüğünün ihlali halinde tedavi giderleri, çalışma gücünün kısmen veya tamamen kaybından doğan zararları, ekonomik geleceğinin sarsılmasından doğan zararların tazmini... isteyebilir.

denilmektedir. Bu zararlar SSK tarafından belirlenen iş göremezlik derecesine göre belirlenir.

3- Manevi tazminat:

Borçlar Kanunu'nun 56. mad,

“Hakim bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda olayın özelliklerini göz önünde tutarak zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir. İş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle manevi tazminat işçi veya ölümü sebebiyle destek olsun olmasın yakınlar tarafından kazaya sebep olan işveren yada üçüncü kişilerden istenebilir.

Manevi tazminat bir defada dava yoluyla talep edilebilir. Manevi tazminatı işçinin ölümü sebebiyle eşi, destek olsun olmasın çocukları anne baba ve kardeşleri isteyebilir.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA KARŞI HUKUKİ SORUMLULUK

SGK ; İşveren, iş kazasına uğrayan sigortalıya, Kurumca işe el konuluncaya kadar, sağlık durumunun gerektirdiği sağlık yardımlarını yapmakla yükümlüdür. Bu amaçla yapılan ve belgelere dayanan masraflarla yol paraları Kurum tarafından işverene ödenir.

SGK ; İş kazası veya meslek hastalığı, işverenin kasdı veya işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veyahut suç sayılır bir eylemi sonucunda olmuşsa, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarı ile, gelir bağlanırsa bu gelirin sermaye değerleri toplamı işverenden alınır.

SGK; (İşveren bildirimi)

İşveren, iş kazasını, o yerin yetkili zabıtasına derhal, Kuruma da en geç kazadan sonraki iki gün içinde bildirmekle yükümlüdür. Aksi durumdan doğan ve ileride doğabilecek olan kurum zararından işveren sorumludur.

Ayrıca, bildirim tarihine kadar işveren tarafından yapılmış olan harcamalar, Kurumca ödenmez.

b) Cezai Sorumluluk:

İşverenin işçi sağlığı ve güvenliği hükümlerine aykırı davranışı sonucu iş kazasına uğrar ve hayatını kaybederse bu durumda işveren açısından ceza kanununa göre suç teşkil eder.

Bu durumda taksirle yaralama veya ölüme yol açma suçu işlenir. Buda TCK mad.85 ve 89 da düzenlenmiştir. Ayrıca TCK.mad.83 ile Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi şeklinde bir düzenleme mevcuttur.

Burda ;

(1) Kişinin yükümlü olduğu belli bir icrai davranışı gerçekleştirmemesi dolayısıyla meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu neticenin oluşumuna sebebiyet veren yükümlülük ihmalinin icrai davranışa eşdeğer olması gerekir.

(2) İhmali ve icrai davranışın eşdeğer kabul edilebilmesi için, kişinin;

a) Belli bir icrai davranışta bulunmak hususunda kanuni düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğünün bulunması,

b) Önceden gerçekleştirdiği davranışın başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması,
Gerekir.

(3) Belli bir yükümlülüğün ihmali ile ölüme neden olan kişi hakkında, temel ceza olarak, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar, diğer hallerde ise on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunabileceği gibi, cezada indirim de yapılmayabilir. Denilmektedir.

İhmal: Kişinin, hukuka aykırı sonucu istememekle birlikte, bu sonucu önlemek için, durumun gerektirdiği dikkat ve ihtimamı göstermemesidir.

Türk Ceza Kanununun 83 ve 85 uncu maddeleri;

Tedbirsizlik, dikkatsizlik veya meslek ve sanatta acemilik veya nizamet, emirler ve talimatlara riayetsizlik nedeniyle meydana gelen ölüm ve yaralanma fiillerini cezalandırmaktadır.

İş kazasının sorumlusu, işveren veya işveren vekili ya da işyerinde çalışan bir mühendis veya ustabaşı ya da işçiler olabilir. Oluşan iş kazası, bu kişilerden birkaçının olumsuz davranışlarının birleşmesi sonucunda da meydana gelebilir. Sanıklar, olumsuz davranışlarının oranı ölçüsünde cezalandırılır.

* Kamu davası;

Mağdurun on günden fazla istirahatini gerektirecek sağlık raporu varsa, kamu davası açılır. Süre daha az ise, talebe bağlıdır.

SONUÇ

Yasalardan doğan hukuki cezai ve idari sorumluluklardan söz ettik. Ancak ödenecek hiçbir bedel insanın ruhsal ve bedensel sağlığından daha önemli olamaz. Bu yüzden işverenin en önemli sorumluluğu insani ve vicdani sorumluluğudur.

İşverenin gözetme borcunun bir uzantısı olarak işçileri iş kazaları ve meslek hastalıklarından koruyan ve çalışma koşullarını iyileştiren düzenlemeler yapılması günümüz çalışma hayatı için önemli bir zorunluktur. Çalışma yaşamında işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin sorunların azaltılması ve ortadan kaldırılması adına düzenlemelerin uyum içinde olması sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir.

SABIRLARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

AV.GÜLÇİN BÜYÜKLÜ
İSTANBUL BAROSU